

V Bruseli 4. 3. 2016
COM(2016) 105 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Ôsma správa o stave vykonávania a o programoch určených na vykonávanie (podľa
článku 17) smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd**

{SWD(2016) 45 final}

Ôsma správa o stave vykonávania a o programoch určených na vykonávanie (podľa článku 17) smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd

1. Politický kontext	3
2. Celkové posúdenie súladu so smernicou	4
2.1. Zberné systémy a individuálne alebo iné primerané systémy (článok 3)	5
2.2. Sekundárne alebo biologické čistenie (článok 4).....	5
2.3. Náročnejšie alebo terciárne čistenie a citlivé oblasti (článok 5)	6
2.4. Veľké mestá/veľké zdroje odpadových vôd	8
2.5. Trendy dosahovania súladu so smernicou.....	8
2.6. Informácie o súlade so smernicou na regionálnej úrovni.....	9
2.7. Zostávajúce výzvy	10
3. Opatrenia na zabezpečenie súladu so smernicou	11
3.1 Programy financovania	11
3.2 Vykonávacie programy (článok 17).....	11
3.3 Zlepšenie správy a šírenia údajov	14
3.4 Presadzovanie právnych predpisov	15
4. Vytváranie pracovných miest a rastu prostredníctvom investícií do infraštruktúry pre vodohospodárske služby	15
5. Inovácia: kľúčový význam pre podporu efektívneho využívania zdrojov a rastu	17
6. Závery	18

1. Politický kontext

Neodvádzané a nečistené odpadové vody, ktoré vytvára 500 miliónov obyvateľov EÚ, predstavujú hlavný zdroj znečistenia ovplyvňujúci kvalitu sladkých¹ a morských² vôd, ako aj riziko pre ľudské zdravie a biodiverzitu.

V smernici o čistení komunálnych odpadových vôd³ sa stanovujú minimálne požiadavky na zber a čistenie komunálnych odpadových vôd a táto smernica je jedným z kľúčových nástrojov *acquis* EÚ v oblasti vodného hospodárstva. Od prijatia smernice o čistení komunálnych odpadových vôd v roku 1991 sa vďaka jej vykonávaniu významne znížilo⁴ predovšetkým vypúšťanie hlavných znečisťujúcich látok, ako sú organické látky a živiny, ktoré sú hlavnými činiteľmi eutrofizácie vôd. Vykonávanie však ešte zďaleka nie je ukončené. Niektoré členské štáty, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004 alebo neskôr, čelia významným nedostatkom v oblasti súladu so smernicou.

Vykonávanie je náročné z hľadiska financovania a plánovania v súvislosti s výstavbou infraštruktúry pre odpadové vody. EÚ venovala na pomoc pri prekonávaní týchto výziev významný objem finančných prostriedkov v rámci fondov EÚ v oblasti politiky súdržnosti (17,8 miliárd EUR v programovom období 2007 – 2013, čo je stále predmetom zmien). Investície do infraštruktúry vedú priamo aj nepriamo k hospodárskemu rastu a zamestnanosti a tým prispievajú k dosahovaniu jednej z hlavných priorít súčasnej Komisie, ktorou je podpora tvorby pracovných miest, rastu a investícií⁵.

Táto správa po prvýkrát obsahuje údaje, ktoré oznámili členské štáty a ktoré sa týkajú zberu a čistenia komunálnych odpadových vôd⁶ a vykonávacích programov⁷. Jasne tak možno vidieť nedostatky v oblasti súladu so smernicou a plánované opatrenia členských štátov na vyriešenie týchto nedostatkov, ako aj odhadované investičné potreby a harmonogramy na ich splnenie.

Je dôležité pokračovať v úsilí o zlepšenie a udržanie súladu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd, ako sa uvádza aj v 7. environmentálnom akčnom programe⁸, v ktorom sa stanovuje, že na účely ochrany, zachovania a zveľaďovania prírodného kapitálu EÚ do roku 2020 sa musí v súlade s požiadavkami rámcovej smernice o vode výrazne zmierniť účinok vplyvov na brakické, pobrežné a sladké vody.

Ako sa uvádza v európskej iniciatíve občanov „Právo na vodu“, ďalším významným problémom, ktorý trápi občanov EÚ, sú aj sanitárne služby vysokej kvality. Komisia to uznala⁹ a zaviazala sa k prijatiu opatrení na vyriešenie vznesených obáv. Patrí tu posilnenie

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva, ďalej len „rámcová smernica o vode“.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii).

³ Smernica Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

⁴ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/3-naturalcapital>.

⁵ Politické usmernenia pre budúcu Komisiu: http://ec.europa.eu/index_sk.htm.

⁶ Článok 15 smernice o čistení komunálnych odpadových vôd.

⁷ Článok 17 smernice o čistení komunálnych odpadových vôd.

⁸ Rozhodnutie č. 1386/2013/EÚ; ods. 28.

⁹ COM(2014)177 final.

vykonávania, opatrenia na zlepšenie transparentnosti pri správe údajov o vode a štruktúrovanejší dialóg medzi zainteresovanými stranami¹⁰.

2. Celkové posúdenie súladu so smernicou

Posúdenie súladu so smernicou sa vykonáva na základe metodiky na hodnotenie údajov, ktorá je dostupná na portáli EEA Reportnet¹¹.

V rámci tohto podávania správ predložilo súbory údajov všetkých 28 členských štátov. Ide najmä o údaje za rok 2012 a vo výnimočných a odôvodnených prípadoch za rok 2011 (Cyprus, Maďarsko a Litva).

Posudzovali sa len údaje 25 členských štátov. Údaje, ktoré nahlásili Taliansko a Poľsko boli nedostatočné. Na Chorvátsko sa do roku 2012 nevzťahovala žiadna povinnosť v oblasti súladu so smernicou.

V 8. správe o vykonávaní je zahrnutých viac ako 19 000 miest („aglomerácií“) s počtom obyvateľov nad 2 000, ktoré vytvárajú znečistenie zodpovedajúce 495-miliónovej populácii, takzvanému populačnému koeficientu (p. k.)¹². V porovnaní s predchádzajúcou správou sa zaznamenal pokles približne 100 miliónov p. k., hlavne vzhľadom na prepočítanie veľkosti aglomerácií na základe nových údajov zo sčítania obyvateľstva, turistov a priemyslu v Českej republike, Španielsku, Maďarsku a Rumunsku, ako aj nezaradenie údajov o obyvateľstve z Talianska a Poľska.

Takmer 15 000 obcí a miest (86 % záťaže znečisťujúcimi látkami v EÚ) sa nachádza v 15 členských štátoch, ktoré tvorili EÚ do roku 2004. Zostávajúca časť je v 13 členských štátoch, ktoré vstúpili do EÚ v rokoch 2004, 2007 a 2013¹³. Mnohé aglomerácie vo viacerých z týchto členských štátov (Bulharsko, Cyprus, Litva, Maďarsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko) musia dodržať termíny, ktoré sa týkajú neskoršieho obdobia, ako sú roky 2011/2012, a preto v tejto správe neboli hodnotené.

Miera súladu so smernicou na úrovni EÚ-15 je vo všeobecnosti veľmi vysoká. Na úrovni jednotlivých členských štátov je pomerne častá miera 95 – 100 %. V EÚ-13 sú výsledky oveľa nižšie, a to najmä v citlivých oblastiach. Od poslednej správy [SWD (2013) 298 final] sa však zaznamenal výrazný pokrok.

Celkové výsledky za EÚ-28 sú však stále veľmi vysoké vzhľadom na pomerne nízky podiel každoročnej záťaže znečisťujúcimi látkami v EÚ-13 (14 %).

Zavedenie nového prístupu: vzdialenosť k dosiahnutiu súladu so smernicou

¹⁰ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/followup_actions/citizens_initiative_sk.htm.

¹¹ Pozri <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/613>.

¹² „Populačný koeficient“ alebo p. k., pojem používaný v rámci smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, sa vzťahuje na organické znečistenie vytvorené obyvateľmi dedín/obcí a inými zdrojmi, akými sú ľudia, ktorí v danej oblasti nemajú trvalý pobyt a agropotravinárske odvetvie.

¹³ Pojmy EÚ-13, EÚ-15 a EÚ-28, ktoré majú na úrovni EÚ jasný význam, sa budú používať v 8. správe aj vtedy, ak pri odkazovaní na číselné údaje týkajúce sa vykonávania súvisia s 11, 14 a 25 členskými štátmi, keďže údaje z Chorvátska, Talianska a Poľska neboli spracované.

Táto správa po prvýkrát zahŕňa hodnotenie nedostatkov skutočného správne vykonávaného zberu, prepájania a čistenia odpadových vôd s cieľom získať širší pohľad na situáciu v členských štátoch týkajúcu sa cieľa zberu a čistenia ich odpadových vôd. Tento prístup dopĺňa oficiálne posúdenie súladu so smernicou, ktoré je použité na posudzovanie dodržiavania zákonných povinností vyplývajúcich zo smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. Metodika a výsledky sú uvedené v prílohe¹⁴ a možno ich zhrnúť takto¹⁵:

Napriek tomu, že na zabezpečenie súladu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd zostáva ešte veľa práce, sa dosiahol veľký pokrok a veľká časť európskych mestských odpadových vôd skutočne prechádza náležitým čistením pred opätovným vypustením do životného prostredia.

Na dosiahnutie úplného súladu je potrebné odstrániť existujúce nedostatky:

- **11** miliónov p. k. (**2** %) je potrebné pripojiť a čistiť alebo riešiť prostredníctvom IPS;
- **48** miliónov p. k. (**9** %) už pripojenej komunálnej odpadovej vody musí spĺňať parametre sekundárneho čistenia; a
- **39** miliónov p. k. (**12** %) už pripojenej komunálnej odpadovej vody musí spĺňať parametre náročnejšieho čistenia.

2.1. Zberné systémy a individuálne alebo iné primerané systémy (článok 3)

Väčšina členských štátov zbiera značnú časť svojich odpadových vôd, pričom priemerná miera súladu so smernicou je 98 % (oproti 94 % v predchádzajúcej správe). Dvadsať členských štátov dosiahlo 100 % mieru súladu. Všetky členské štáty s výnimkou Bulharska si buď udržali, alebo zlepšili predchádzajúce výsledky. Iba dva členské štáty stále vykazovali nižšiu mieru súladu so smernicou ako 60 % (Bulharsko a Slovinsko). Stále existujú krajiny len s čiastočným zberom splaškových vôd, ktoré v pomerne vysokej miere (nad 20 %) uplatňujú individuálne alebo iné primerané systémy¹⁶. Je to tak v prípade Grécka, Maďarska, Lotyšska, Litvy a Slovenska.

2.2. Sekundárne alebo biologické čistenie (článok 4)

92 % odpadových vôd v EÚ prešlo sekundárnym čistením v súlade s ustanoveniami smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, čo je v porovnaní s predchádzajúcou správou o 10 percentuálnych bodov viac. 16 členských štátov dosiahlo 90 – 100 % súlad so smernicou, ďalších 5 členských štátov malo mieru súladu so smernicou v rozmedzí 50 – 90 % (Cyprus, Česká republika, Španielsko, Francúzsko a Portugalsko) a 3 členské štáty (Bulharsko, Malta, Slovinsko) dosiahli nižšie úrovne. Hoci miera súladu so smernicou v členských štátoch EÚ-13 stále zaostáva, pričom celková miera dosahuje 68 %, v porovnaní s predchádzajúcou správou, v ktorej sa uvádzalo, že iba 39 % odpadových vôd prešlo primeraným sekundárnym čistením, sa podarilo dosiahnuť podstatné zlepšenie.

¹⁴ Pozri prílohu.

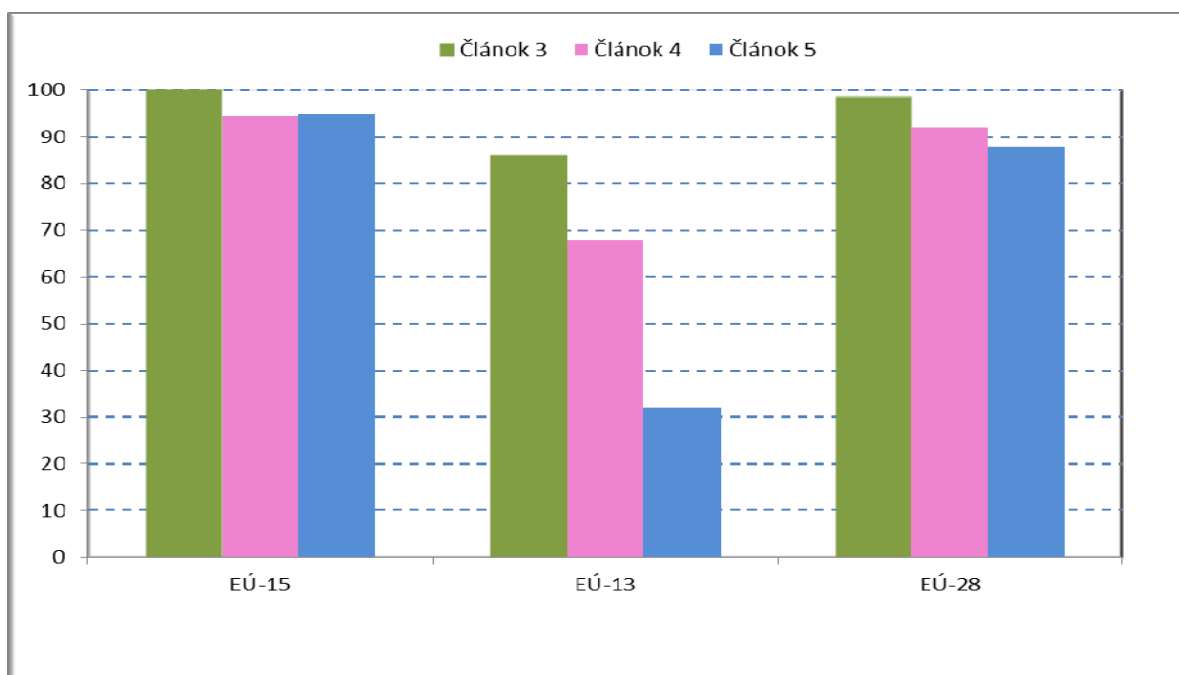
¹⁵ Do výpočtu nie sú zahrnuté PL a HR a IT je čiastočne zahrnuté. Percentá sa týkajú vytvárajúcej záťaže v rámci p. k. vzťahujúceho sa na skončené a neuplynuté lehoty.

¹⁶ Individuálne systémy alebo iné primerané systémy, ktoré ponúkajú rovnakú mieru ochrany životného prostredia ako zberné systémy.

2.3. Náročnejšie alebo terciárne čistenie a citlivé oblasti (článok 5)

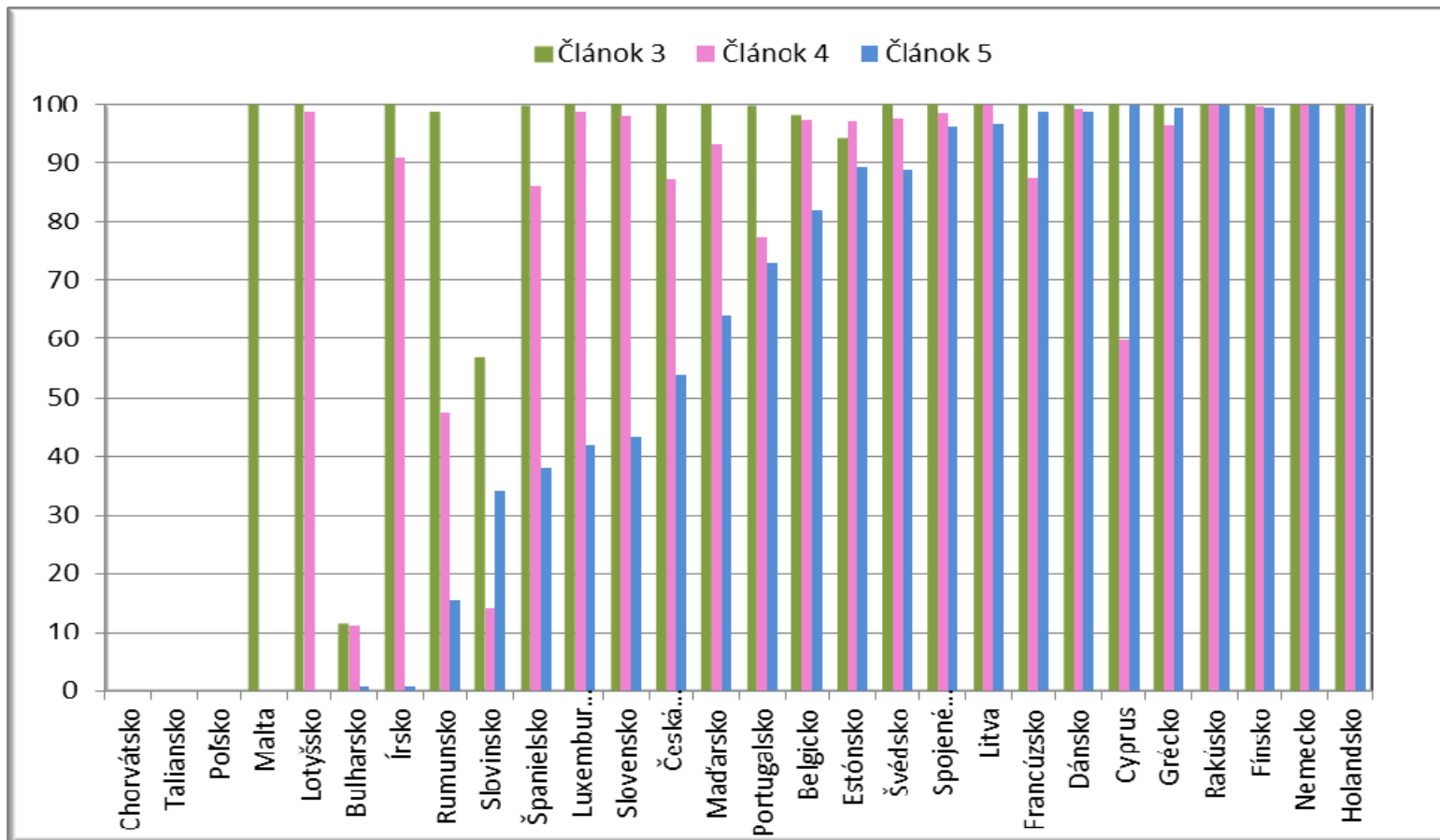
Takmer 75 % územia EÚ sa v súčasnosti označuje za citlivú oblasť. Pätnásť členských štátov tak označilo celé svoje územie a trinásť členských štátov určilo ako „citlivé“ len určité vodné útvary. Maďarsko a Slovinsko sa zaviazali uplatňovať v budúcnosti náročnejšie čistenie v časti svojho územia, ktorá sa nachádza v povodí Dunaja a ktorá nebola zohľadnená v rámci daných povinností týkajúcich sa čistenia, ktoré vyplývajú z ich príslušných zmlúv o pristúpení. Podrobné informácie o citlivých oblastiach sú k dispozícii v prehliadači údajov EEA¹⁷.

Celková miera súladu so smernicou na úrovni 88 % predstavuje s porovnaním s predchádzajúcou správou výrazné zlepšenie, a to o 11 percentuálnych bodov. Vzhľadom na omeškania pri vykonávaní náročnejšieho čistenia v členských štátoch EÚ-13 však tieto členské štáty vykazujú priemernú mieru súladu so smernicou na úrovni 32 %. Celkovo 9 členských štátov dosiahlo mieru nižšiu ako 50 %, ďalšie 4 členské štáty mali túto mieru v rozsahu 50 – 90 %, pričom pozitívom je 12 krajín vykazujúcich mieru súladu so smernicou na úrovni 90 – 100 %. K problémom pri dosahovaní úplného súladu so smernicou patria vysoké investičné potreby, mobilizácia potrebných finančných prostriedkov, dlhé a zložité postupy na vytvorenie novej infraštruktúry a zlepšenie tej existujúcej.

Graf č. 1: Výsledky na úrovni EÚ-28, EÚ-15 a EÚ-13 týkajúce sa súladu s článkom 3 (zber), 4 (sekundárne čistenie) a 5 (náročnejšie čistenie). Zobrazené sú priemerné hodnoty vážené podľa záťaže znečisťujúcimi látkami vytváratej jednotlivými členskými štátmi.

¹⁷ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>.

Graf č. 2: Výsledky jednotlivých členských štátov týkajúce sa súladu s článkom 3 smernice o čistení komunálnych odpadových vôd (zber), 4 (sekundárne čistenie) a 5 (náročnejšie čistenie). Pri klasifikácii členských štátov sa ako prvé uvádzajú tie, ktoré dosahujú najnižšie úrovne súladu s článkom 5, a potom vzostupne podľa miery súladu s predmetným článkom. V prípade Lotyšska sa výsledky týkajúce sa súladu s článkom 5 rovnali 0 %, pretože Lotyšsko informovalo, že žiadna z čističiek neuplatňuje náročnejšie čistenie, hoci výkon, pokiaľ ide o dusík a fosfor, spĺňa požiadavky smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. Nižšia miera súladu so smernicou podľa článku 4 v porovnaní s mierou súladu so smernicou podľa článku 5 je možná, pretože článok 5 sa vzťahuje len na citlivé oblasti. Miera súladu so smernicou v Rumunsku bola vypočítaná na základe percentuálneho podielu celkovej záťaže, o ktorom sa zistilo, že je v súlade s článkami 3, 4 a 5, podľa požiadaviek v zmluve o pristúpení, a nie na základe percentuálneho podielu záťaže sporejnej s aglomeráciami, ktoré dosahujú úplný súlad (údaje o zozname aglomerácií súvisiace s mierou súladu vyžadovanou v zmluve o pristúpení neboli k dispozícii).

2.4. Veľké mestá/veľké zdroje odpadových vôd

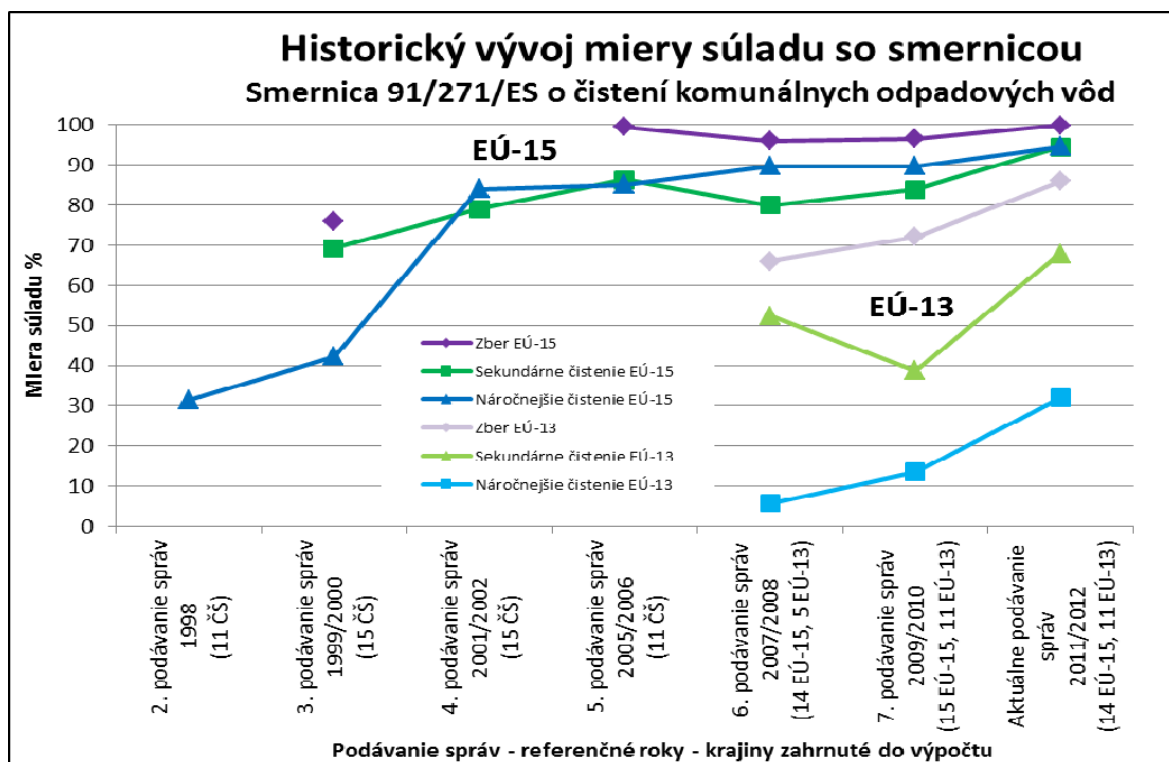
V tejto správe sa uvádza 463 veľkých miest (> 150 000 obyvateľov). Je to o vyše 100 menej ako v predchádzajúcej správe, najmä v dôsledku nezariadenia talianskych a poľských údajov. Závaž znečisťujúcimi látkami, ktoré produkujú veľké mestá, predstavuje 46 % celkovej generovanej záťaže. Približne 89 % tejto záťaže prechádza čistením, ktoré je náročnejšie, ako by sa to požadovalo v smernici o čistení komunálnych odpadových vôd. Od predchádzajúcej správy klesol percentuálny podiel záťaže, ktorá sa neodvádza alebo odvádza a nečistí, z 5 % na 2,2 %. Miera súladu so smernicou sa však medzi veľkými mestami značne líši. Napríklad iba 14 z 28 hlavných miest¹⁸ členských štátov EÚ možno považovať za mestá, ktoré boli v rokoch 2011/2012 v úplnom súlade so smernicou, čo je však o 3 hlavné mestá viac ako v čase predchádzajúcej správy.

2.5. Trendy dosahovania súladu so smernicou

Pri výsledkoch týkajúcich sa súladu so smernicou sa v posledných rokoch zaznamenáva pozitívny trend, s výnimkou poklesu z rokov 2005/2006 až 2007/2008, čo vyplýva zo skutočnosti, že niektoré krajiny s horšími výsledkami v rokoch 2005/2006 nenahlásili údaje. Dlhodobé trendy by sa mali posudzovať opatrne, pretože oznamované údaje sa nie vždy vzťahovali na rovnaké členské štáty/aglomerácie, a to z rôznych dôvodov, ako napríklad: neoptimálne IT systémy pri prvom zasielaní údajov, postupné uplynutie prechodných lehôt na úrovni EÚ-13 alebo chybné podávanie správ zo strany niektorých členských štátov.

Súčasná správa obsahuje nové údaje z Cypru, Estónska, Lotyšska, Maďarska, zo Slovinska, Slovenska a z Rumunska, keďže nové lehoty s novými povinnosťami týkajúcimi sa súladu už uplynuli. Na druhej strane nebolo možné vo výpočte výsledkov EÚ zohľadniť údaje z Talianska, Poľska a Chorvátska.

¹⁸ Okrem Záhrebu (stále bez povinností v oblasti súladu so smernicou) a Varšavy (nie je možné posúdiť).

Graf č. 3: Vývoj miery súladu so smernicou od referenčného roku 1998 (na základe neúplných súborov údajov, ktoré sú k dispozícii).

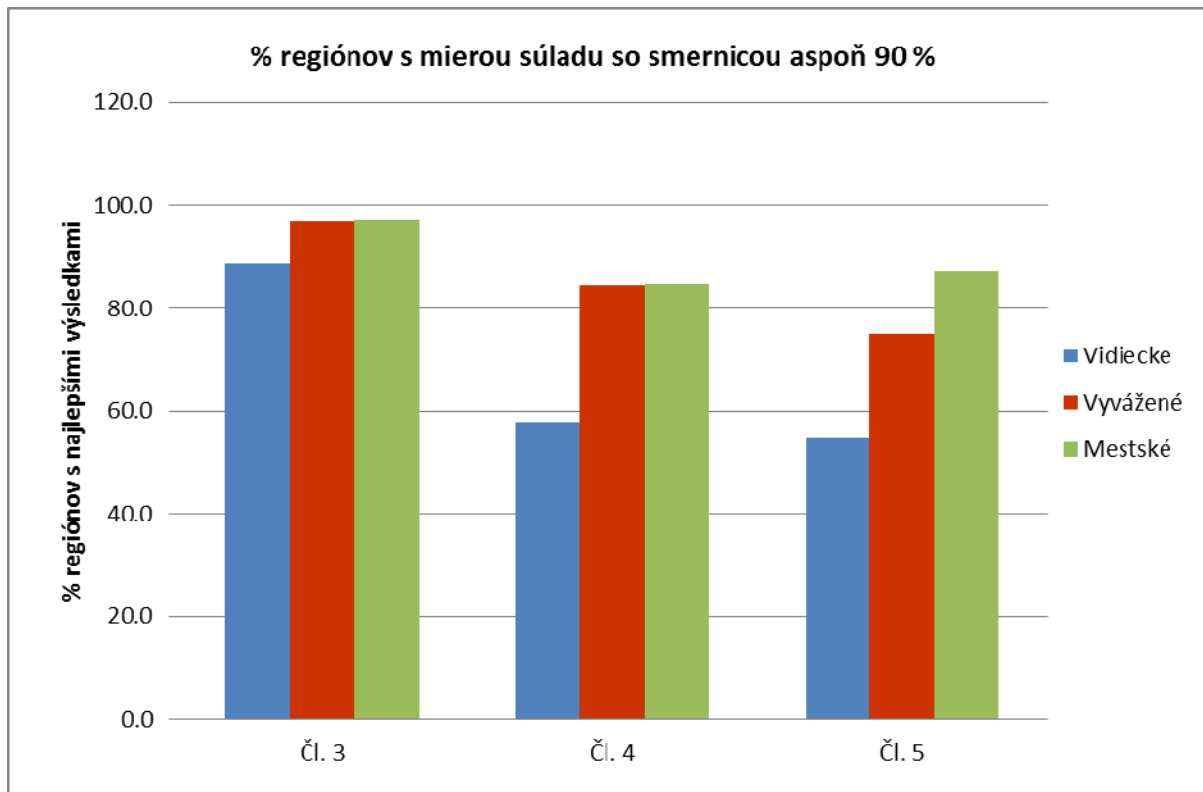
2.6. Informácie o súlade so smernicou na regionálnej úrovni

Komisia po prvý raz v tejto správe spracovala a zahrnula výsledky na regionálnej úrovni. Vďaka tomu možno získať presnejší a komplexnejší prehľad o vykonávaní v členských štátoch, kde celkové údaje nie sú vždy užitočné.

Členské štáty s vysokou mierou súladu so smernicou na vnútroštátnej úrovni zvyčajne prejavujú takýto trend vo všetkých svojich regiónoch. Nižšia miera súladu so smernicou na vnútroštátnej úrovni je však často dôsledkom slabšej výkonnosti niektorých regiónov (napr. v Bulharsku, Slovinsku, Portugalsku, Španielsku, Írsku).

Regióny boli klasifikované ako „vidiecke“, „mestské“ alebo „vyvážené“ v závislosti od rozdelenia ich obyvateľov v prevažne „malých“ aglomeráciách, prevažne „veľkých“ aglomeráciách alebo vo vyváženom počte oboch aglomerácií.

Z podielu regiónov s vysokou mierou súladu so smernicou (90 – 100 %) v prípade článkov 3, 4 a 5 (ak je to uplatniteľné) vyplýva, že tzv. „mestské“ regióny dosahujú lepšie výsledky, po ktorých tesne nasledujú „vyvážené“ regióny a „vidiecke“ regióny vykazujú nižšiu mieru. Možno to vysvetliť neskoršími lehotami na dosiahnutie súladu so smernicou pre menšie aglomerácie.

Graf č. 4: Percentuálny podiel regiónov (mestských, vidieckych alebo vyvážených), v ktorých sa v prípade článkov 3, 4 a 5 dosahuje miera súladu so smernicou v rozmedzí od 90 do 100 %.

2.7. Zostávajúce výzvy

Napriek zlepšeniu v dosahovaní súladu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd nás stále čakajú určité výzvy:

- Včasné poskytovanie kvalitných a úplných súborov údajov od všetkých členských štátov, vďaka čomu možno dosiahnuť vyššiu spoľahlivosť výsledkov týkajúcich sa súladu so smernicou. Vypracovanie štruktúrovaných rámcov na informovanie a vykonávanie by mohlo predstavovať spôsob, ako umožniť účinnejšie a jednoduchšie poskytovanie informácií požadovaných podľa smernice o čistení komunálnych odpadových vôd.

- Niektoré členské štáty EÚ-13 stále zaostávajú pri plnení svojich súčasných povinností týkajúcich sa súladu so smernicou, obzvlášť pokiaľ ide o čistenie odpadových vôd, a to konkrétne v súvislosti s náročnejším čistením. Členské štáty EÚ-13 s neuplynutými lehotami týkajúcimi sa splnenia istých povinností musia zabezpečiť, aby sa pred uplynutím prechodných období prijali správne kroky v záujme dosiahnutia súladu so smernicou. Zásadný význam má adekvátne plánovanie priorít infraštruktúry a zabezpečenie potrebných investícií.

- Prioritou sa stáva aj zvýšenie nízkej miery súladu so smernicou v určitých členských štátoch a regiónoch EÚ-15, v prípade ktorých lehoty na dosiahnutie súladu uplynuli pred niekoľkými rokmi.

- Súlad so smernicou sa vo veľkých mestách zlepšil, významný počet týchto miest vypúšťajúcich odpadové vody v citlivých oblastiach však stále neuplatňuje náročnejšie

čistenie. To je obzvlášť znepokojivé vzhľadom na záťaž, ktorú takéto mestá spôsobujú vodnému prostrediu.

3. Opatrenia na zabezpečenie súladu so smernicou

S cieľom pomôcť členským štátom dosiahnuť ciele smernice o čistení komunálnych odpadových vôd sa vykonáva niekoľko opatrení, ako napríklad dvojstranné dialógy, príprava vykonávacích programov, zabezpečenie investícií do infraštruktúry prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov a zlepšenie riadenia a šírenia údajov o vykonávaní. V prípade pretrvávania nesúladu so smernicou Komisia pristupuje k formálnemu konaniu o porušení práva EÚ.

3.1 Programy financovania

Výstavba infraštruktúry na zber a čistenie odpadových vôd si vyžaduje významné investície, v súvislosti s ktorými EÚ ponúka možnosti financovania v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov. V minulom programovom období zohrávali tieto fondy kľúčovú úlohu, pretože umožnili členským štátom realizovať investície v záujme splnenia ustanovení smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. Na realizáciu takejto infraštruktúry v 22 členských štátoch sa v programovom období 2007 – 2013 doteraz pridelo približne 17,8 miliárd EUR z fondov politiky súdržnosti. Rokovania o operačných programoch na obdobie rokov 2014 – 2020 sú v súčasnosti v záverečnej fáze. Pre toto obdobie museli byť splnené určité podmienky *ex-ante*, medzi ktoré v prípade investícií do vodohospodárskych služieb patrí politika stanovovania cien vody. Tento mechanizmus poskytuje primerané stimuly na účinné využívanie vodných zdrojov a primerané prispievanie rozličných spôsobov využívania vody k úhrade nákladov na vodohospodárske služby v sadzbe, ktorá sa stanovuje v plánoch manažmentu povodia vypracovaných podľa rámcovej smernice o vode. Uvedený mechanizmus slúži aj na uskutočňovanie investícií v rámci strategického rámca a na zabezpečenie prínosu financovania k vykonávaniu *acquis* EÚ v oblasti životného prostredia.

3.2 Vykonávacie programy (článok 17)

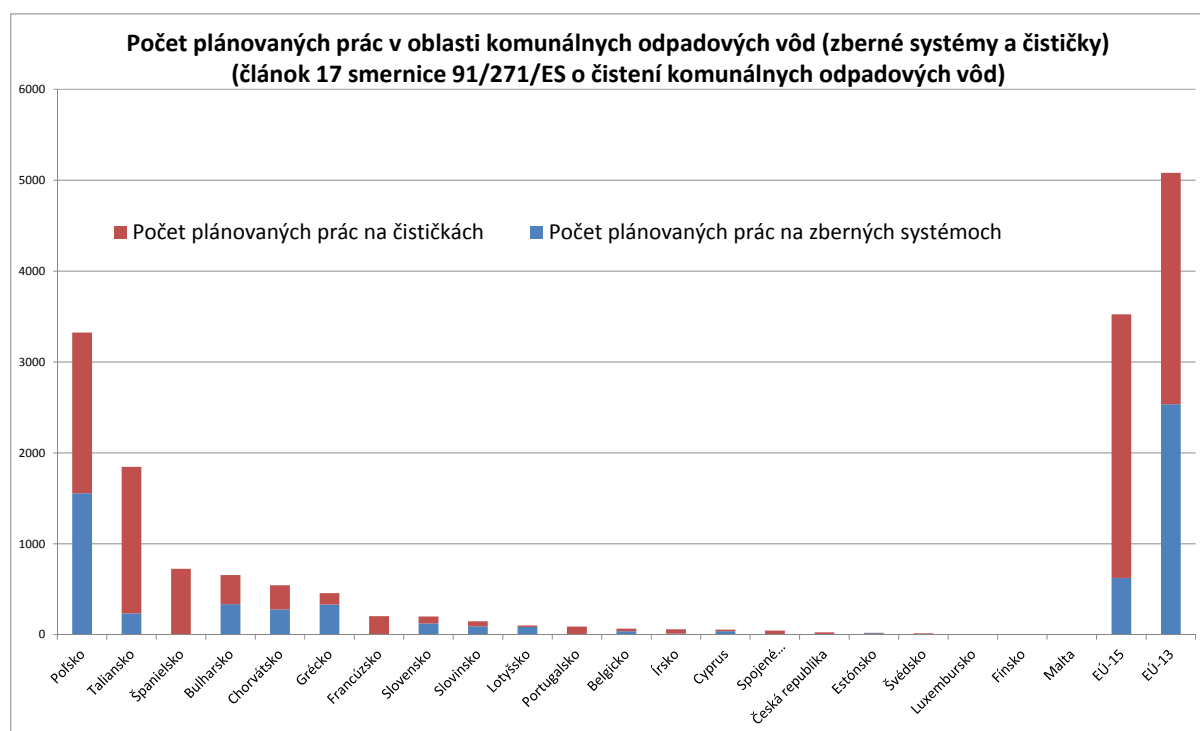
Členské štáty v roku 2014 predložili informácie o svojich vykonávacích programoch podľa článku 17 smernice o čistení komunálnych odpadových vôd¹⁹. Nadväzná opatrenia vyplývajúce z tohto článku sa pretavili do koncepcie na ochranu vodných zdrojov²⁰, ktorá je opatrením na zlepšenie miery súladu so smernicou. Na základe informácií o súlade so smernicou, ako aj informácií o plánovaných a prebiehajúcich vykonávacích programoch, možno posúdiť, či na základe zamýšľaných opatrení bude v primeranom termíne a s prihliadnutím na správne priority možné dosiahnuť dostatočný súlad so smernicou. Vykonávacie programy obsahujú aj cenné informácie o finančnom plánovaní a potrebných zdrojoch.

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1405007191767&uri=CELEX:32014D0431>.

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52012DC0673>.

Členské štáty²¹ informovali o 8600 projektoch²² týkajúcich sa infraštruktúry zberu a čistenia odpadových vôd, ako aj individuálnych alebo iných primeraných systémov, ktoré sa majú uskutočniť v rokoch 2014 až 2027. Väčšina oznámených projektov sa dokončí do roku 2018. Cieľom väčšiny projektov (70 %) je znížiť alebo odstrániť úroveň nesúlady s už platnými požiadavkami, pričom menšia časť (30 %) pomôže pri zaistení súladu so smernicou do uplynutia neuplynutých lehôt. 37 % projektov sa týka investícií do zberných systémov a 63 % sa týka čističiek.

Väčšina projektov sa plánuje v EÚ-13. Zvyšok sa týka členských štátov, v ktorých je vzdialenosť k dosiahnutiu cieľov dlhšia (napr. Taliansko a Španielsko), členských štátov s neuplynutými lehotami týkajúcimi sa nedávno určených citlivých oblastí (napr. Francúzsko) alebo s infraštruktúrou, ktorá vyhovovala požiadavkám, no musí sa obnoviť. Plánovaná infraštruktúra určená na čistenie pokrýva 7 % (43 miliónov p. k.) celkového vyprodukovaného znečistenia v EÚ.

Graf č. 5: Počet plánovaných prác pre zberné systémy komunálnych odpadových vôd a čističky.

Celkové odhadované investície potrebné na výstavbu nových projektov, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie úplného súladu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd, sa odhadujú na 22 miliárd EUR²³, pričom sú rovnomerne rozdelené medzi infraštruktúru určenú

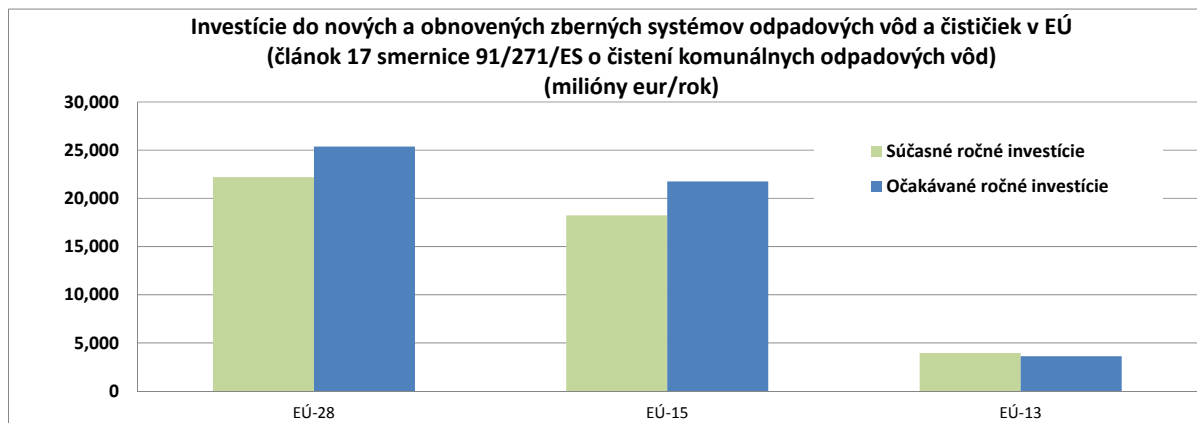
²¹ Grécko, Maďarsko a Rumunsko podali správu podľa vzoru v pôvodnom článku 17, a preto nemuseli poskytnúť podrobné informácie o projektoch.

²² Tabuľky 2 a 3 rozhodnutia [2014/431/EÚ: Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 26. júna 2014 týkajúce sa formátov na podávanie správ o národných programoch na účely vykonávania smernice Rady 91/271/EHS \[oznámené pod číslom C \(2014\) 4208\]](#).

²³ Pri tomto výpočte sa nezohľadňuje Grécko, Maďarsko a Rumunsko.

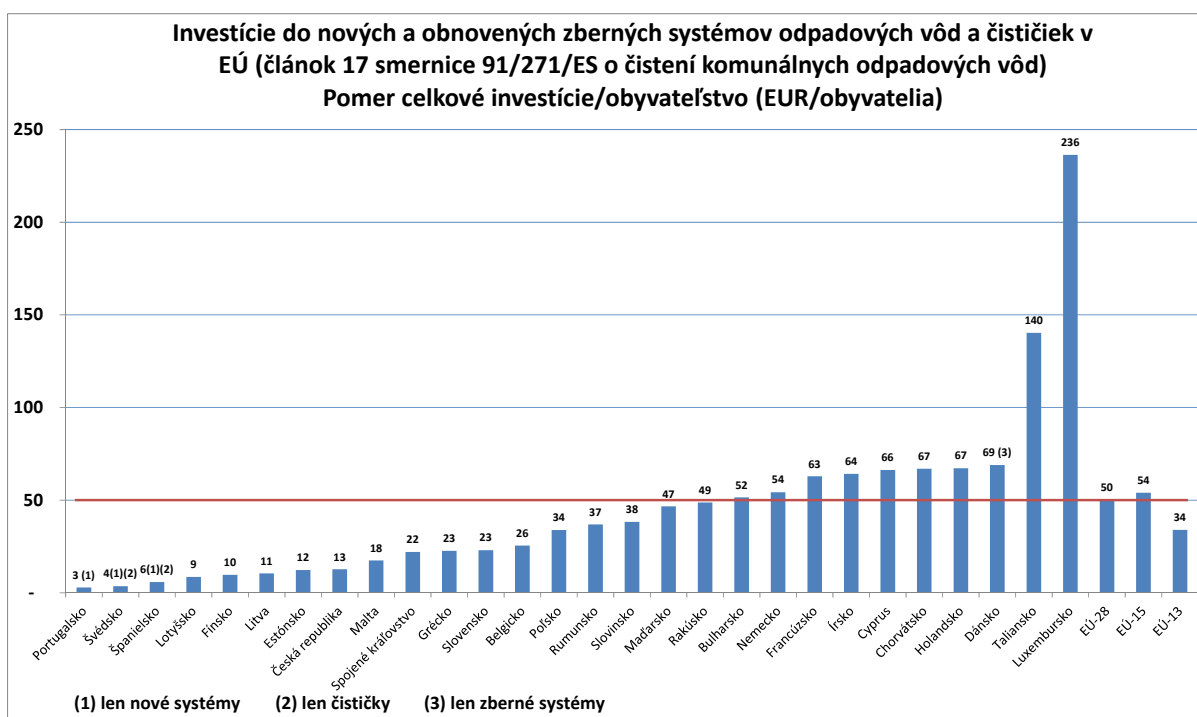
pre zber a čistenie. Plánované súvisiace spolufinancovanie EÚ predstavuje 25 % celkových investičných potrieb.

Investičné plány²⁴ tento podiel presahujú a zahŕňajú aj odhady potrebné pre rozšírenie a obnovenie existujúcich systémov. Z nich vyplýva, že ročná miera investícií bude naďalej rásť o 14 % v porovnaní so súčasnou situáciou²⁵ a v priemere dosiahne takmer 25 miliárd EUR ročne: v období rokov 2015 – 2018 sa približne 100 miliárd EUR investuje do infraštruktúry odpadových vôd.

Graf č. 6: Súčasné verus očakávané investície do zberných systémov komunálnych odpadových vôd a čističiek.

V nadchádzajúcich rokoch predstavuje objem investícií 50 EUR na obyvateľa.

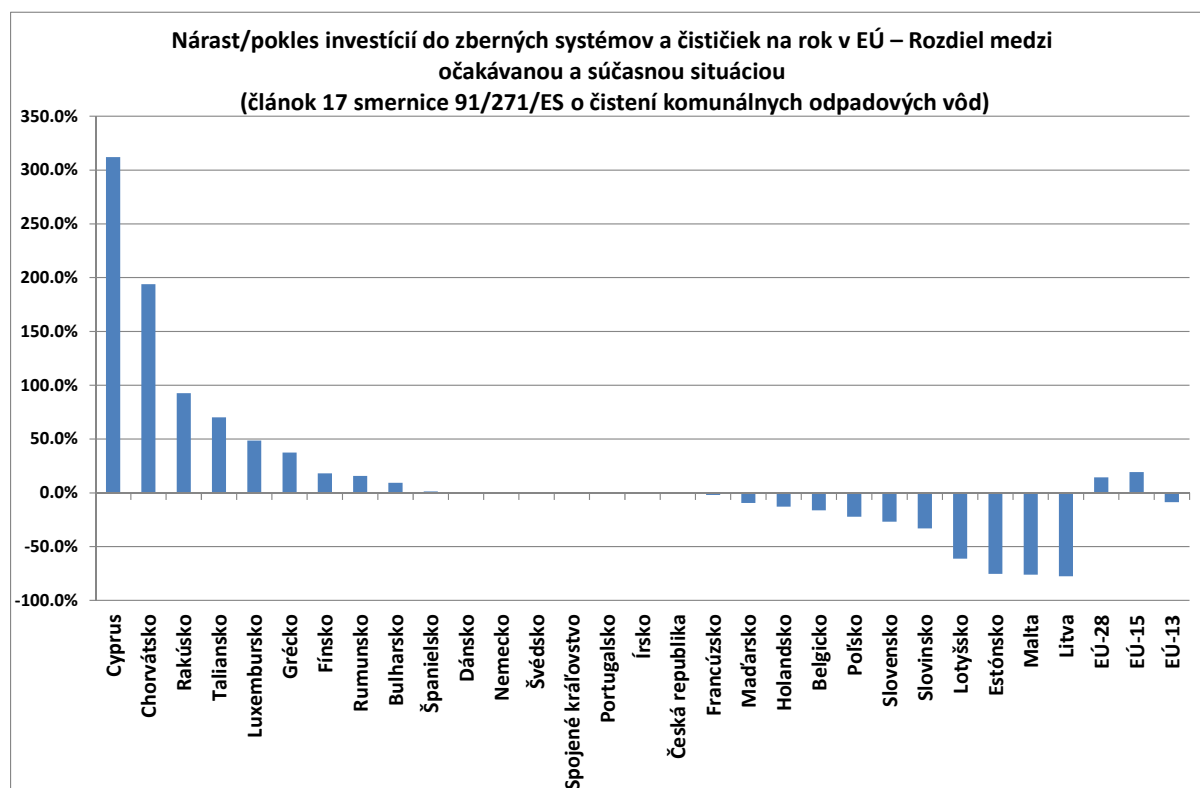

²⁴ Tabuľka 4 uvedená vo vykonávacom rozhodnutí o uplatňovaní článku 17.

²⁵ Každý členský štát predložil informácie zodpovedajúce rôznym časovým obdobiam. Ročný priemer za rok bol vypočítaný s cieľom porovnať situáciu každého členského štátu. „Súčasná situácia“ sa môže považovať za priemerné ročné investície v období rokov 2009 až 2013 a „očakávaná situácia“ za priemerné ročné investície v období rokov 2014 až 2018.

Graf č. 7: Investície na obyvateľa do zbernom systéme komunálnych odpadových vôd a čističiek

Trendy sa však medzi členskými štátmi líšia: kým v niektorých krajinách sa investície zvýšia alebo zostanú stabilné, v iných sa zase znížia, ako je znázornené na obrázku.

Graf č. 8: Súčasné verus očakávané ročné investície do zberného systémov komunálnych odpadových vôd a čističiek

3.3 Zlepšenie správy a šírenia údajov

Európska komisia vedie od roku 2012 pilotný projekt v rámci smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, aby pomohla členským štátom pri vylepšovaní postupov oznamovania a šírenia údajov verejnosti prostredníctvom rozvoja štruktúrovaného rámca pre informovanie a vykonávanie. Táto koncepcia bola najprv predstavená v oznámení²⁶ o zlepšení využitia potenciálu opatrení EÚ v oblasti životného prostredia. Zlepšenie správy údajov prispeje k lepšiemu vykonávaniu smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a k zníženiu administratívnej záťaže, a to aj vďaka efektívnemu plneniu požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 2007/2/ES²⁷ INSPIRE a smernice 2003/4/ES²⁸ o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí. Doteraz boli do rozvoja vnútroštátneho štruktúrovaného rámca pre informovanie a vykonávanie vrátane zlepšených IT systémov a webových sídel²⁹ týkajúcich sa údajov o odpadových vodách³⁰ zapojené štyri členské štáty (Cyprus, Litva, Slovinsko a Írsko). V ďalšej fáze sa pripoja ďalšie tri členské štáty (Chorvátsko, Poľsko a Rumunsko). Komisia zároveň úzko spolupracuje s EEA na zlepšení

²⁶ Oznámenie COM/2012/095 final.

²⁷ <http://inspire.ec.europa.eu/>.

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32003L0004>.

²⁹ Na základe „voľne dostupného“ softvéru.

³⁰ Írsko: <http://uwwtd.oieau.fr/> – Cyprus: <http://uwwtd.oieau.fr/cyprus/> – Litva: <http://uwwtd.oieau.fr/lithuania/> – Slovinsko: <http://uwwtd.oieau.fr/Slovenian/>.

organizácie a šírenia informácií na úrovni EÚ³¹. Výsledok pilotného programu štruktúrovaného rámca pre informovanie a vykonávanie sa použije na vypracovanie operačného štruktúrovaného rámca pre informovanie a vykonávanie pre ostatné členské štáty a zainteresovaných partnerov EÚ.

3.4 Presadzovanie právnych predpisov

Komisia zabezpečuje súlad členských štátov so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd, a to najmä prostredníctvom pokračujúceho dialógu a opatrení na zabezpečenie súladu so smernicou, ale v prípade potreby aj prostredníctvom dvojstranného dialógu a začatia konania o porušení právnych predpisov proti členským štátom, ktoré nezabezpečujú súlad so smernicou. Zvyčajne sa to uskutočňuje prostredníctvom „horizontálnych“ prípadov súvisiacich s niekoľkými aglomeráciami, na ktoré sa vzťahujú rovnaké povinnosti týkajúce sa súladu so smernicou³², a to v prípade „starších“ členských štátov od uplynutia príslušných lehôt podľa smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a v prípade „nových“ členských štátov postupne podľa uplynutia stanovených lehôt na dosiahnutie súladu so smernicou.

Pokiaľ ide o prvú skupinu, Súdny dvor EÚ vydal od začiatku roka 2013 sedem rozsudkov, z ktorých tri boli založené na článku 260 Zmluvy o fungovaní EÚ, čo znamená, že Súdny dvor uložil paušálnu pokutu a penále trom členským štátom (Belgicku³³, Luxembursku³⁴ a Grécku³⁵) za nedodržanie predchádzajúcich rozsudkov z rokov 2004, 2006 a 2007. Ide o prvé prípady, v ktorých Súdny dvor uložil pokuty za nedodržiavanie požiadaviek smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. V súčasnosti je v konaní pred Súdnym dvorom päť vecí.

Komisia takisto začala od roku 2012 riešiť niekoľko horizontálnych prípadov týkajúcich sa niekoľkých stoviek aglomerácií v jedinom členskom štáte.

Napokon treba spomenúť, že v prípade „nových“ členských štátov boli v jednotlivých zmluvách o pristúpení stanovené osobitné predbežné lehoty, ktorých platnosť sa už končí. Komisia kontroluje, ako členské štáty dodržiavajú tieto predbežné lehoty, a to najmä prostredníctvom pravidelných správ.

Na základe 7. správy (2009 – 2010) začala Komisia dvojstranné dialógy s 10 členskými štátmi. Podozrenia z porušenia sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia, pretože nie všetky dočasné lehoty sú rovnaké.

³¹ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>.

³² Zoznam najzávažnejších prípadov porušenia predpisov a rozsudkov od konca roku 2012 je uvedený v prílohe.

³³ C-533/11: Súdny dvor nariadil Belgicku zaplatiť paušálnu pokutu vo výške 10 miliónov EUR, ako aj sumu 859 404 EUR za každé 6-mesačné obdobie až do plného súladu s rozsudkom.

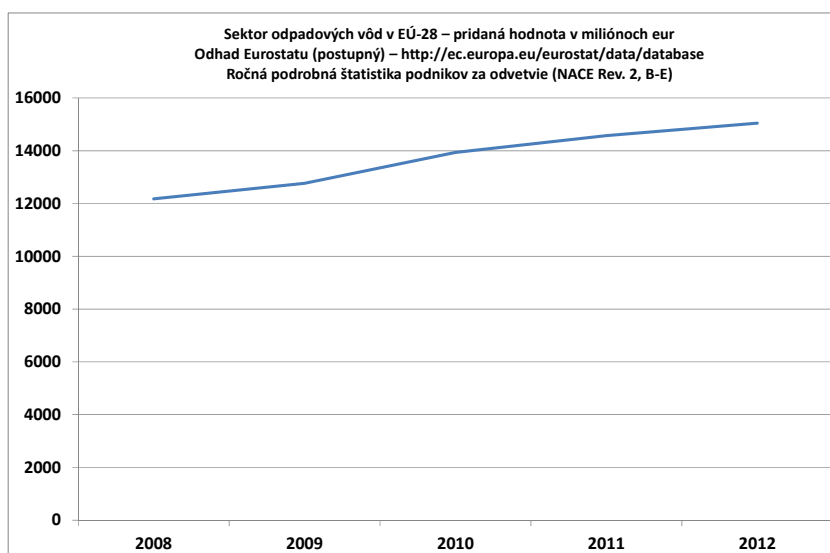
³⁴ C-576/11: Súdny dvor nariadil Luxembursku zaplatiť paušálnu pokutu vo výške 2 miliónov EUR, ako aj sumu 2 800 EUR za každý deň až do úplného súladu s rozsudkom.

³⁵ C-167/14: Súdny dvor nariadil Grécku zaplatiť paušálnu pokutu vo výške 10 miliónov EUR, ako aj sumu 3 640 000 EUR za polrok až do úplného súladu s rozsudkom.

4. Vytváranie pracovných miest a rastu prostredníctvom investícií do infraštruktúry pre vodohospodárske služby

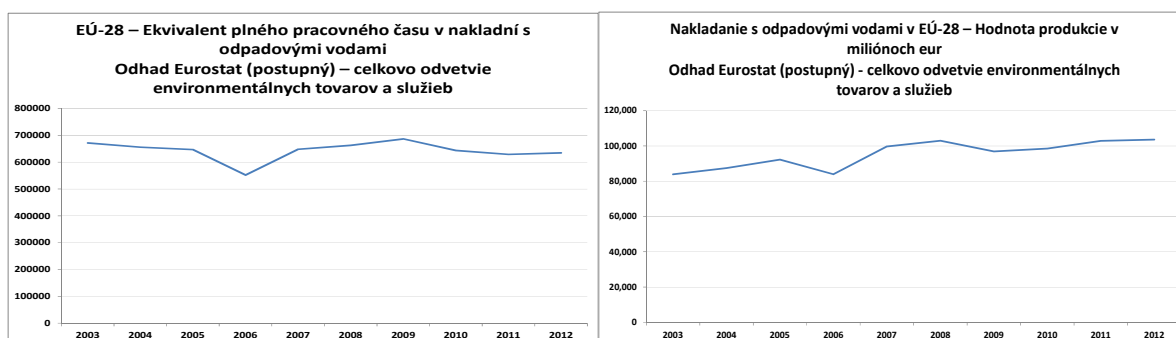
Vybudovanie infraštruktúry na poskytovanie kvalitných služieb v oblasti odpadových vôd si vyžaduje vysoké investície a činnosti, ktoré významnou mierou prispievajú k zamestnanosti a rastu v odvetví vodného hospodárstva.

Ak sa do úvahy vezme len priemyselné odvetvie³⁶, predstavuje pridanú hodnotu približne 15 miliárd EUR ročne.

Graf č. 9: Vývoj pridanej hodnoty v odvetví odpadových (splaškových) vôd v EÚ-28 od roku 2008 do roku 2012

Vzhľadom na širší kontext treba poznamenať, že nakladanie s odpadovými vodami v sektore tovarov a služieb³⁷ predstavuje viac než 600 000 pracovných miest, ročnú hodnotu produkcie viac ako 100 miliárd EUR a ročnú pridanú hodnotu približne 42 miliárd EUR (investície, údržba, prevádzka, vývoz technológií a poznatkov).

Graf č. 10: Vývoj ekvivalentu plného pracovného času a hodnoty produkcie pri nakladaní s odpadovými vodami v EÚ-28 od roku 2003 do roku 2012

Ako sme už uviedli, sektor odpadových vôd sa bude naďalej rozvíjať.

³⁶ Eurostat (NACE Rev. 2, B-E), <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

³⁷ Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/environmental-goods-and-services-sector/database>.

Vykonávanie smernice o čistení komunálnych odpadových vôd prispieva nielen k dosiahnutiu environmentálnych cieľov, ale významne prispieva aj k podpore tvorby pracovných miest, rastu a investícií³⁸. Podľa investičného plánu Komisie³⁹ sa niekoľko vybraných projektov podpory týka investícií do infraštruktúry odpadovej a pitnej vody.

5. Inovácia: kľúčový význam pre podporu efektívneho využívania zdrojov a rastu

V záujme nákladovo čo najefektívnejšieho zabezpečenia vysokokvalitných vodohospodárskych služieb pre občanov je nevyhnutné investovať do rozvoja a rozsiahleho zavádzania inovatívnych riešení s cieľom zvýšiť efektívnosť využívania zdrojov. Ide napríklad o riešenia zamerané na energetické zhodnocovanie, zhodnocovanie živín a ich spracovanie na obchodovateľné výrobky či opätovné využívanie vody. Inovácia je takisto významným katalyzátorom zvýšenia konkurencieschopnosti, vytvárania pracovných miest a hospodárskeho rastu.

Európske partnerstvo v oblasti inovácií pre vodu⁴⁰ (EIP) je zamerané na uľahčenie rozvoja inovatívnych riešení a vytváranie trhových príležitostí v rámci EÚ aj mimo nej. Určilo sa 8 prioritných oblastí, konkrétne opätovné využívanie a recyklovanie vody, čistenie vody a odpadových vôd vrátane zhodnocovania odpadu, prepojenie medzi vodou a energiou, riadenie rizík povodní a sucha, ekosystémové služby, hospodárenie s vodou, systémy podpory rozhodovania a monitorovanie, inteligentné technológie a financovanie inovácií. Jadrom EIP pre vodu je jeho dobrovoľných 29 akčných skupín viacerých zainteresovaných strán. Ich partneri v súvislosti s veľkými výzvami v oblasti vodohospodárstva vypracovávajú, testujú, zvyšujú, šíria a stimulujú uplatňovanie inovácií na trhu a v spoločnosti. Niekoľko projektov sa už začalo. Tieto projekty sú ústredným prvkom fázy realizácie EIP pre vodu. Inovačné riešenia majú zároveň zásadný význam pri znižovaní negatívneho vplyvu na životné prostredie v oblastiach s vysokou hustotou obyvateľstva a pri ich premene na „inteligentné mestá“.

Význam výskumu a inovácie pre vodu sa uznáva aj v programe Horizont 2020, čo je program EÚ slúžiaci na financovanie výskumu a inovácie na roky 2014 – 2020. V pracovnom programe na obdobie rokov 2014 – 2015 v rámci programu Horizont 2020 sa práve voda vymedzuje ako hlavná oblasť záujmu s cieľom prinášať na trh inovačné riešenia a podporovať vykonávanie EIP a spoločnej programovej iniciatívy v oblasti vody zo strany členských štátov. Dôraz sa kládol najmä na demonštračné projekty a projekty trhového uplatnenia v záujme premostenia inovačných riešení v oblasti vodného hospodárstva a ich trhového uplatnenia. Okrem toho sa v pracovnom programe na obdobie rokov 2016 – 2017 v rámci programu Horizont 2020 rieši problematika vody v rámci celej štruktúry programu Horizont 2020 s cieľom pokračovať v úsilí vynaloženom v období rokov 2014 – 2015. Opatrenia na podporu inovácie v oblasti vodného hospodárstva v Európe a mimo nej sa osobitne riešia v oblasti obehového hospodárstva, udržateľných miest, klimatických služieb, územnej odolnosti atď. Spoločenská výzva s názvom „Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a suroviny“ v rámci programu Horizont 2020 je osobitne venovaná koncepcii systémového prístupu prostredníctvom rozsiahlych demonštračných/pilotných projektov s dostatočným stupňom novátorstva a pokroku, ktoré sú

³⁸ Politické usmernenia pre budúcu Komisiu: http://ec.europa.eu/index_sk.htm.

³⁹ COM/2014/0903 final: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_sk.htm.

⁴⁰ <http://www.eip-water.eu/about>

zamerané na najnovší technologický vývoj a slúžia na zavedenie a otestovanie nových technologických a netechnologických riešení. Tieto projekty by mali fungovať aj na prítiahnutie záujmu novátorov a používateľov inovácií (akými sú napr. priemyselné odvetvia, finanční aktéri, akademická a výskumná obec, súkromné alebo verejné subjekty, regióny, mestá, občania a ich organizácie atď.), vďaka čomu dôjde k uvoľneniu dodatočných verejných/súkromných investícií v sektore vodného hospodárstva a posilneniu synergií s inými relevantnými mechanizmami financovania EÚ, ako sú napríklad európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), najmä v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR).

Pre sektor odpadových vôd majú svoj význam inovatívne riešenia zamerané na opätovné využívanie vody a ich značný potenciálny prínos k efektívnemu využívaniu zdrojov. V nadväznosti na koncepciu na ochranu vodných zdrojov⁴¹ Komisia v súčasnosti skúma možnosti vytvorenia nástroja na úrovni EÚ na podporu opätovného využívania vody v zmysle požiadavky uvedenej v článku 12 smernice o čistení komunálnych odpadových vôd.

6. Závěry

- Vykonávaním smernice o čistení komunálnych odpadových vôd dochádza v EÚ k významnému znižovaniu znečistenia v dôsledku vypúšťania živín a organických látok. Preto zohráva kľúčovú úlohu pri dosahovaní dobrého environmentálneho stavu morských a sladkých vôd.
- Napriek výzvam, akými sú značné investičné potreby a dlhodobé plánovanie, sa v EÚ-15 dosahuje vysoká miera súladu so smernicou. V EÚ-13 stále existujú významné nedostatky v oblasti súladu so smernicou, najmä pokiaľ ide o čistenie vôd. Je potrebné posilniť opatrenia a investície s cieľom dosiahnuť úplný súlad so smernicou, a to v rámci primerane oneskorených termínov.
- Z vykonávacích programov vyplýva, že členské štáty plánujú značné investície na odstránenie nedostatkov v oblasti súladu so smernicou vybudovaním infraštruktúry odpadových vôd. Členské štáty musia naďalej zhromažďovať informácie potrebné na včasné identifikovanie budúcich investičných potrieb a prevádzkových nákladov a na zlepšenie alebo udržanie výkonnosti svojich súčasných systémov.
- Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zlepšenie kvality a včasnosti údajov oznamovaných v súvislosti s vykonávaním smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. Na tento účel Komisia v spolupráci s EEA a členskými štátmi reviduje a vypracováva postupy a nástroje.
- Vodohospodárske odvetvie významným spôsobom prispieva k hospodárskemu rastu a tvorbe pracovných miest. Investície na dosiahnutie úplného súladu s právnymi predpismi EÚ majú významný potenciál vytvárať nové pracovné miesta a rast.
- Zásadný význam investícií do inovatívnych technológií spočíva vo zvyšovaní efektívnosti využívania zdrojov v oblasti vodného hospodárstva, ako aj v prínose vodného hospodárstva k vytváraniu pracovných miest a hospodárskemu rastu.

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/follow_up_en.htm.